

34
SEBE’ SÛRESİ

Mekke döneminde inmiştir. 54 âyettir. Sûre, adını 15. âyette geçen “Sebe’ ” kelimesinden almıştır. Sebe’ (Seba), Yemen’de bulunan bir bölgenin ya da bir kabilenin adıdır. Sûrede başlıca müşriklerin ahireti inkâr etmeleri, Davûd ve Süleyman Peygamberlerin kıssaları ve müşriklerin Hz. Muhammed’in peygamberliği hakkındaki bazı şüpheleri konu edilmektedir.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

1. Hamd, göklerdeki ve yerdeki her şey kendisinin olan Allah’a mahsustur. Hamd ahirette de O’na mahsustur. O, hüküm ve hikmet sahibidir, (her şeyden) hakkıyla haberdardır.

2. Allah, yere gireni, yerden çıkanı; gökten ineni ve oraya yükseleni bilir. O, çok merhamet edicidir, çok bağışlayıcıdır.

3. İnkâr edenler, “Kıyamet bize gelmeyecektir” dediler. De ki: “Hayır, öyle değil, gaybı bilen Rabbime andolsun ki, Kıyamet size mutlaka gelecektir. Ne göklerde ve ne de yerde zerre ağırlığında bir şey bile O’ndan gizli kalmaz. Bundan daha küçük ve daha büyük ne varsa, hepsi apaçık bir kitaptadır.”

4. Allah’ın, iman edip salih amel işleyenleri mükâfatlandırması için (her şey o kitapta tespit edilmiştir.) İşte onlar için bir bağışlanma ve bereketli bir rızık vardır.

5. Âyetlerimizi geçersiz kılmak için yarışırcasına çaba harcayanlar var ya; işte onlar için elem dolu, çok kötü bir azap vardır.

6. Kendilerine ilim verilenler, Rabbinden sana indirilen Kur’an’ın gerçek olduğunu ve onun, mutlak güç sahibi ve övgüye lâyık Allah’ın yoluna ilettiğini görürler.

7. Yine inkâr edenler şöyle dediler: "Çürüyüp ufalandıktan sonra sizin yeniden diriltileceğinizi söyleyen bir adamı size gösterelim mi?

8. "Allah'a karşı yalan mı uydurdu, yoksa onda delilik mi var?" Hayır, öyle değil! Ahirete inanmayanlar azap ve derin sapıklık içindedirler.

9. Onlar, önlerindeki ve arkalarındaki (kendilerini dört bir yandan kuşatan) göğe ve yere bakmadılar mı? Eğer dilersek onları yere geçirir veya gökten üzerlerine parçalar düşürürüz. Bunda, Rabbine yönelen her kul için bir ibret vardır.

10, **11**. Andolsun, Davud'a tarafımızdan bir lütuf verdik. "Ey dağlar! Kuşların eşliğinde onunla birlikte tespih edin" dedik ve "(Bütün vücudu örtecek) zırhlar yap, işçilikte de ölçüyü tuttur diye demiri ona yumuşattık. "Salih amel işleyin. Çünkü ben sizin yaptıklarınızı görürüm" diye vahyettik.

12. Süleyman'ın emrine de, sabah esişi bir ay, akşam esişi de bir ay(lık yol) olan rüzgârı verdik. Erimiş bakır ocağını da ona sel gibi akıttık. Cinlerden de Rabbinin izniyle onun önünde çalışanlar vardı. İçlerinden kim bizim emrimizden çıkarsa, ona alevli ateş azabını tattırırız.

13. Cinler, Süleyman için dilediği biçimde kaleler, heykeller, havuz gibi çanaklar ve sabit kazanlar yapıyorlardı. Ey Davûd ailesi, şükredin! Kullarımdan şükredenler pek azdır.

14. Süleyman'ın ölümüne hükmettiğimiz zaman, onun ölümünü onlara ancak değneğini yemekte olan bir kurt gösterdi. Süleyman'ın cesedi yıkılınca cinler anladılar ki, eğer gaybı bilmiş olsalardı aşağılayıcı azap içinde kalmamış olacaklardı.

15. Andolsun, Sebe'[1] halkı için kendi yurtlarında bir ibret vardı:

1. Sebe' Yemen'de bulunan bir bölgenin tarihteki adıdır. Verimli topraklara sahip bu bölgede yaşayan halk oldukça zengin ve refah içinde bir hayat yaşamakta idi. Göz alıcı bağları ve bahçeleri vardı. Yağmur sularını yaptıkları barajlarda toplayarak sulamada kullanıyorlardı. Zamanla doğru yoldan saptılar. Hak dinden yüz çevirdiler.

Biri sağda biri solda iki bahçe bulunuyordu. Onlara şöyle denilmişti: “Rabbinizin rızkından yiyin ve O’na şükredin. Beldeniz güzel bir belde, Rabbiniz de çok bağışlayıcı bir Rabdir.”

16. Fakat onlar yüz çevirdiler. Biz de üzerlerine Arim[2] selini gönderdik. Onların bahçelerini ekşi meyveli ağaçlar, acı ılgın ve biraz da sedir ağacı bulunan iki bahçeye çevirdik.

17. Nimetlere karşı nankörlük etmeleri sebebiyle onları işte böyle cezalandırdık. Biz (bu şekilde) ancak nankörleri cezalandırırız.

18. Sebe’ halkı ile bereketlendirdiğimiz kentler arasına (her biri diğerinden) görülen kentler oluşturduk. Oralarda gidiş-gelişi belirledik (seyahati kolaylaştırdık) ve onlara da şöyle dedik: “Oralarda gece gündüz güvenlik içinde dolaşın.”

19. Onlar ise, “Ey Rabbimiz! Yolculuğumuzun konakları arasını uzaklaştır[3]” dediler ve kendilerine zulmettiler. Biz de onları ibret kıssalarına çevirdik ve kendilerini darmadağın ettik. Şüphesiz ki bunda çok sabreden, çok şükreden herkes için ibretler vardır.

Allah Teâlâ da üzerlerine “Arîm” selini göndererek onları cezalandırdı; böylece bölük pörçük bir halde zelil olarak etrafa dağıldılar.

2. *“Arim”, tefsir bilginlerince şiddetli yağmurdan oluşan sel, bir vadi adı ya da su seddi diye açıklanmıştır.*

3. *Önceki ayetlerde de işaret edildiği gibi Sebe’liler Allah’ın bahşettiği çeşitli nimetler içinde rahat bir hayat yaşıyorlar, ticaret ve seyahat amaçlı yolculuklarında hiçbir güvenlik sıkıntısı ile karşılaşmıyorlardı. Tefsir kaynaklarının yorumlarına göre bu güvenlik, belli mesafelerde bulunan konaklama yerleri yahut meskûn mahaller sayesinde oluyordu. İçinde bulundukları nimetleri kanıksayıp nankörlük duygusuna kapılan halk özellikle güvenlik unsuru olan belli aralıklarla kurulu yerleşim yerlerinin bu işlevini görmezlikten gelmiş, “bu mesafeler uzak olsa da biz yine zarar görmeyiz” anlayışından hareketle olmalıdır ki, Allah’a, ayette ifade edilen isteklerini yöneltmişlerdi. Adeta, ‘zorluk ne imiş biraz da onu görelim’ anlamına gelecek bir tavır sergiler olmuşlardı.*

20. Şeytan, onlar hakkındaki zannını doğru çıkardı[4]. İnananlardan bir grup dışında hepsi ona uydular.

21. Oysa şeytanın onlar üzerinde hiçbir hâkimiyeti yoktu. Ancak ahirete inananları, onun hakkında şüphe içinde bulunanlardan ayırt edelim diye (ona bu fırsatı verdik). Senin Rabbin her şey üzerinde hakiki bir koruyucudur.

22. (Ey Muhammed!) De ki: "Allah'ı bırakıp da ilâh olduklarını idia ettiklerinizi çağırın. Göklerde ve yerde zerre kadar bir şeye sahip değillerdir. Onların yerde ve gökte hiçbir ortaklıkları yoktur. Allah'ın onlardan bir yardımcısı da yoktur.

23. Allah katında, O'nun izin verdiği kimseden başkasının şefaati yarar sağlamaz. (Şefaat için izin verilip de) kalplerinden korku giderilince birbirlerine, "Rabbiniz ne söyledi?" diye sorarlar. Onlar da "Gerçeği" diye cevap verirler. O, yücedir, büyüktür.

24. De ki: "Size göklerden ve yerden kim rızık verir?" De ki: "Allah. O hâlde, ya biz hidayet veya apaçık bir sapıklık üzereyiz, ya da siz!"

25. De ki: "Bizim işlediğimiz suçlardan siz sorumlu tutulmazsınız. Sizin işlediklerinizden de biz sorumlu tutulmayız."

26. De ki: "Rabbimiz hepimizi kıyamet günü bir araya toplayacak, sonra da aramızda hak ile hüküm verecektir. O, gerçeği apaçık ortaya koyan,[5] hakkıyla bilendir."

27. De ki: "Allah'a ortak tuttuklarınızı bana gösterin! Hayır! (Hiçbir şey Allah'a ortak olamaz.) Aksine O, mutlak güç sa-

---

4. *Allah'ın emrine karşı gelen İblis, sapkın durumuna düşüp Allah'ın rahmetinden ebediyyen uzaklaşmaya mahkûm olunca Allah'a "Rabbim! Beni azdırmana karşılık, andolsun ki yeryüzünde kötülükleri onlara güzel göstereceğim, içlerinde ihlâsa erdirilmiş olanlar hariç, onların hepsini azdıracağım." (Hicr, 15/39–40) demişti. İşte bu ayette o olaya atıfta bulunularak İblisin; anılan isteğini Sebe'liler hakkında gerçekleştirmiş olduğuna işaret edilmektedir.*

5. *Âyetin bu kısmı, "O, en âdil hüküm verendir" şeklinde de tercüme edilebilir.*

hibi, hüküm ve hikmet sahibi Allah’tır.”

28. Biz, seni ancak bütün insanlara müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik. Fakat insanların çoğu bilmezler.

29. “Eğer doğru söyleyenler iseniz, bu tehdit ne zaman gerçekleşecek” diyorlar.

30. De ki: “Sizin için belirlenen bir gün vardır ki, ondan ne bir saat geri kalabilirsiniz, ne de ileri geçebilirsiniz.”

31. İnkâr edenler, “Biz bu Kur’an’a da ondan önceki kitaplara da asla inanmayız” dediler. Zalimler, Rablerinin huzurunda durduruldukları zaman hâllerini bir görsen! Birbirlerine laf çevirip dururlar. Zayıf ve güçsüz görülenler, büyüklük taslayanlara, “Siz olmasaydınız, biz mutlaka iman eden kimseler olurduk” derler.

32. Büyüklük taslayanlar, zayıf ve güçsüz görülenlere, “Size hidayet geldikten sonra, biz mi sizi ondan alıkoyduk? Hayır, suçlu olanlar sizlerdiniz” derler.

33. Zayıf ve güçsüz görülenler, büyüklük taslayanlara, “Hayır, bizi hidayetten saptıran gece ve gündüz kurduğunuz tuzaklardır. Çünkü siz bize Allah’ı inkâr etmemizi ve O’na eşler koşmamızı emrediyordunuz” derler. Azabı görünce de içten içe pişmanlık duyarlar. Biz de inkâr edenlerin boyunlarına demir halkalar geçiririz. Onlar ancak yapmakta olduklarının cezasını göreceklerdir.

34. Biz, hangi memlekete bir uyarıcı göndermişsek oranın şımarık zenginleri, “Biz, sizinle gönderileni inkâr ediyoruz” demişlerdir.

35. Yine, “Bizim mallarımız ve çocuklarımız daha çoktur. Bize azap edilmeyecektir” demişlerdi.

36. Ey Muhammed, de ki: “Şüphesiz, Rabbim rızkı dilediğine bol verir ve (dilediğine) kısar. Fakat insanların çoğu bilmezler.”

37. Ne mallarınız ne de çocuklarınız, sizi bizim katımıza daha çok yaklaştıran şeylerdir! Ancak iman edip salih amel işleyenler başka. İşte onlar için işlediklerine karşılık kat kat mükâfat vardır. Onlar cennet köşklerinde güven içindedirler.

38. Âyetlerimizi geçersiz kılmak için yarışanlar var ya, işte onlar azap için hazır bulundurulacaklar.

39. De ki: "Şüphesiz, Rabbim rızkı kullarından dilediğine bol bol verir ve (dilediğine) kısar. Allah yolunda her ne harcarsanız, Allah onun yerine başkasını verir. O, rızık verenlerin en hayırlısıdır."

40. Allah'ın, onları hep birden toplayacağı, sonra da meleklere, "Bunlar mı size ibadet ediyorlardı?" diyeceği günü bir hatırla!

41. (Melekler) derler ki: "Seni eksikliklerden uzak tutarız. Onlar değil, sen bizim dostumuzsun. Hayır, onlar cinlere ibadet ediyorlardı. Onların çoğu cinlere inanıyordu."

42. İşte bugün birbirinize ne fayda ne de zarar verebilirsiniz. Zulmedenlere, "Yalanlamakta olduğunuz cehennem azabını tadın" deriz.

43. Âyetlerimiz apaçık bir şekilde onlara okunduğunda, "Bu sadece, atalarınızın tapmakta olduğu şeylerden sizi alıkoymak isteyen bir adamdır" dediler. Bir de, "Bu (Kur'an), uydurulmuş bir yalandır" dediler. Yine hak kendilerine geldiğinde onu inkâr edenler, "Bu, ancak apaçık bir büyüdür" dediler.

44. Oysa biz onlara okuyup inceleyecekleri kitaplar vermedik. Onlara senden önce hiçbir uyarıcı da göndermedik.

45. Onlardan öncekiler de yalanlamışlardı. Hâlbuki bunlar onlara verdiğimiz şeylerin onda birine bile ulaşamamışlardır. Elçilerimi yalanladılar. Peki, beni inkâr etmenin sonucu nasıl oldu!

46. (Ey Muhammed!) De ki: "Ben size ancak bir tek şeyi, Allah için ikişer ikişer, teker teker kalkıp düşünmenizi öğütlüyorum. Arkadaşınız Muhammed'de cinnetten eser yoktur. O, şiddetli bir azaptan önce sizin için ancak bir uyarıcıdır."[6]

47. De ki: "Sizden herhangi bir ücret istemişsem, o sizin olsun. Benim ücretim ancak Allah'a aittir. O, her şeye hakkıyla şahittir."

48. De ki: "Şüphesiz Rabbim gerçeği ortaya koyar. O, gaybleri hakkıyla bilendir."

49. De ki: "Hak geldi. Artık batıl yeni bir şey ortaya çıkaramaz, eskiyi de geri getiremez."

50. De ki: "Ben eğer sapmışsam, ancak kendi aleyhime sapmış olurum. Eğer hidayete ermişsem, bu da Rabbimin bana vahyettiği sayesindedir. Şüphesiz O, hakkıyla işitendir, kuluna çok yakındır."

51. Sen onları, dehşetli bir korkuya kapılıp da kaçıp kurtulamayacakları ve yakın bir yerden yakalanacakları zaman bir görsen!

52. (Azabı görünce), "ona inandık derler" ama onlar için, artık uzak bir yerden (dünyadan)[7] iman elde etmek nasıl mümkün olur?

53. Oysa daha önce onu inkâr etmişlerdi ve uzak bir yerden gayb hakkında atıp tutuyorlardı.

54. Tıpkı daha önce benzerlerine yapıldığı gibi, kendileriyle arzuladıkları arasına bir engel konmuştur. Çünkü onlar derin bir şüphe içindeydiler.

---

6. *Tefsir bilginlerinin yorumları ışığında ayet şöyle açıklanabilir: "Allah için, gösteriş ve nefis arzusundan uzak bir şekilde, samimiyetle birer ikişer kalkın, harekete geçin, gerçeğe ulaşmak için birbirinize, arkadaşınız Muhammed'de delilik var mı diye sorun, sonra düşününün, göreceksiniz ki onda delilikten eser yoktur."*

7. *İman etmenin gerekli ve geçerli olduğu yer dünya hayatıdır. Âyette, imansız olarak ölen bir kimsenin yeniden dünya hayatına dönerek iman etmesinin imkânsızlığı vurgulanmaktadır.*